

ELŐSZÓ

A *Verseny és szabályozás 2022* – a sorozat tizennegyedik, magyar nyelvű évkönyve – a KRTK pénzügyi forrásaira épülve készülhetett. Az évkönyv a korábbi évekhez hasonlóan hármastagolást követ.

Az *első részében* a versenyszabályozáshoz köthető általános kérdésekkel foglalkoznak a szerzők. *Antal-Pomázi Krisztina* és *Valentiny Pál* tanulmánya a versenyszabályozás közgazdasági elemzési háttérét tekinti át. Az írás az intézményrendszer kialakulása, a jog alkalmazását segítő eljárások számbavétele után a hatóságok és a bíróságok viszonyrendszerét, a jogászok és közgazdászok együttműködését tárgyalja, majd áttekinti a hatóságok közgazdasági felkészültségéről szóló beszámolókat.

A kötet második tanulmányában *Nagy Csongor István* a recepció és mintakövetés kérdését vizsgálja a magyar versenyjogban. Amellett érvel, hogy bár az uniós versenyjog recepciója alapvetően szerencsés, a fenntartások nélküli mintakövetés nem. A tanulmány bemutatja, hogy miközben a magyar versenyjognak önálló működési tere van, az igazodik az uniós versenyjogi gyakorlathoz, illetve magáévá tette az anyagi jogi szabályok uniós versenyjoggal való konformitásának követelményét. A tanulmány rámutat két olyan kérdésre (a viszonteladási ár rögzítése, abszolút területi kizárólagosság), amelyek esetében a magyar versenyjogban ez az anyagi jogi önállótlanúsága károkat okozott.

A kötet *második, tematikus része* a verseny, a kutatás és az innováció összefüggéseit vizsgálja a szabályozásuk tükrében. *Varju Márton* írása a felelős kutatás és az innováció kérdéskörével foglalkozik, s a társadalmi részvétel és befolyásolás lehetőségeit vizsgálja a magyar kutatás- és innovációs szabályozásban. A felelős kutatás és innováció intézményi-szabályozási megoldásai biztosítják a különböző érdekeket képviselő kormányzati, üzleti és társadalmi szereplők kölcsönös nyitottságát egymás szempontjai iránt, a kölcsönös együttműködést közöttük, valamint ezen szereplők felelősségét és elszámolthatóságát. Az Európai Unió kutatás-fejlesztés-innovációs (KFI) szakpolitikájához és programjaihoz több szállal kapcsolódó magyarországi KFI-rendszer is működhetne így. Intézményi-szabályozási megoldásai azonban egy nagyban zárt, hierarchikus, a felelős működést csak szűk körben értelmező rendszert hoztak létre, amelyben továbbra is az ország sajátos ipar- és gazdaságpolitikai prioritásai dominálják a KFI tervezését, adminisztrációját és finanszírozását.

Berezvai Zombor tanulmánya az innovatív mikromobilitási és a hagyományos közlekedési szolgáltatások közötti verseny és komplementaritás kérdéseivel foglal-

kozik. A városi közlekedés jelentősen megváltozott az elmúlt évtizedekben, egyre többféle innovatív közlekedési szolgáltatás és szolgáltató jelent meg a piacon, amelyek között komplex helyettesítési és kiegészítési viszonyok figyelhetők meg. A tanulmány a Budapesten végzett fogyasztói kutatások alapján a Bubi közösségi kerékpárrendszer helyettesítőit és kiegészítőit veszi számba.

A tematikus rész harmadik tanulmánya arra a kérdésre keresi a választ, hogy mennyire innovatívok a Big Tech vállalatok. *Valentiny Pál* ehhez bemutatja a Big Tech vállalatok jelenlegi helyzetét, a területükön folyó verseny és innováció összefüggéseit, a hasonló típusú vállalatok korábbi tapasztalatait, az innováció típusait. Elemzi a Big Tech ökoszisztémáját és üzleti modelljét, az ebből következő magatartást, az innováció halálzónájának kialakulását és a mesterséges intelligencia kilátásait.

A tematikus rész befejező tanulmánya *Börzsönyi Blanka*, *Oroszi Fanni* és *Virág Péter* írása. A tanulmány egyrészt vizsgálja az EU fúziókontroll-rendeletének (EUMR) 22. cikkéhez (azaz az úgynevezett holland klauzulához) fűződő új típusú bizottsági jogértelmezést és kapcsolódó legfrissebb joggyakorlatot, amely számos új kérdést vetett fel az európai uniós és adott esetben akár a tagállami fúziós bejelentési küszöbököt sem teljesítő összefonódások engedélyezése kapcsán. Másrészt a tanulmány – a szerzők kritikai jellegű észrevételeivel és javasolataival együtt – részletesen bemutatja a közvetlen külföldi befektetésekre vonatkozó hatályos magyar szabályozást, valamint azokat a folyamatokat és jelentősebb jogalkalmazási fejleményeket, amelyek a szabályozás alakulásához vezettek és vezetnek jelenleg is. Végül a tanulmány ismerteti a külföldi támogatások 2023 júliusától alkalmazandó uniós kontrolljának szabályozási érdekességeit. A szerzők arra is megpróbálnak választ adni, hogy milyen főbb tranzakciós megfontolások és technikák merülhetnek fel a szabályozásból adódó bizonytalansági tényezők miatti kockázatok kezelésére és telepítésére.

Az évkönyv *harmadik része* a hálózatos szolgáltatások piacával és szabályozásával foglalkozik. *Fejes Gábor* és *Marosi Zoltán* tanulmánya először bemutatja, hogy az európai uniós piac integráns részeként működő magyar földgázszektorban miként alakult a versenyhatóságok – így a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) és az Európai Bizottság – közjogi jogérvényesítési gyakorlata a versenykorlátozó megállapodások, az erőfölénnyel való visszaélés és az állami támogatások kérdéskörében. Majd pedig a verseny szempontjából tekinti át a hatályos magyar szabályozási modellt, felmérve mindazokat a szabályozási elemeket, amelyek a verseny szempontjából relevánsak lehetnek, így különösen a magyar szabályozó hatóság *ex ante* piacelemzési jogkörét és döntéseit.

A gázpiac a témája *Kotek Péter*, *Selei Adrienn* és *Takácsné Tóth Borbála* írásának is. Az ukrajnai orosz invázióra válaszul az Európai Bizottság az orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség jelentős csökkentését, majd megszüntetését tervezi. A tanulmány piaci modellezés segítségével értékeli, hogy milyen lehetőségei vannak Oroszországnak a profitmaximalizálásra, valamint Európának az egyik legfontosabb csővezetékes szállítójának elvesztéséből eredő hatások enyhítésére. Az eredmények

alapján látható, hogy amennyiben az egységes európai gázpiacon korlátozzák Oroszország eladásait, akkor csak a saját profitja rovására képes a kereslet visszafogásával Európa gázszámláját növelni. A kereslet csökkentésével, alternatív csővezetékek és LNG-források együttes bevezetésével Európa sikeresen mérsékelheti Oroszország képességét arra, hogy az európai gázszámlát érdemben befolyásolja.

Ennek a résznek a harmadik tanulmánya a digitális kapuőrök helyzetét elemzi az *ex ante* szabályozás, a versenyjog és az adatvédelem keretében. *Gönczöl Tünde* és *Teleki Lóránt* bemutatja, hogy az egyre komplexebb problémákat ugyan egyre bonyolultabb jogalkotási és jogalkalmazási kérdések övezik, ám az egyes jogterületek érvényre juttatásért felelős hatóságok között a gyakorlatban viszonylag ritkán látni kommunikációra, együttműködésre, esetleg párhuzamos fellépésre utaló jeleket. A tanulmány a jogalkalmazás egyes aktuális kérdései közül a kétszeres (többszörös) értékelés tilalmával, valamint a versenyhatóság által „átvállalt” adatvédelem kockázataival foglalkozik, bemutatva azt is, hogy e problémák megelőzésére az egyes tagállami hatóságok milyen mechanizmusokat hoztak létre.

A kötet zárótanulmánya az átalakuló szabályozási ökoszisztéma keretében tekinti át a konvergens hírközlési szolgáltatók problémáit. *Firniksz Judit*, *Csömör Magdolna* és *Ruzsa Róbert* tanulmánya a konvergens hírközlési szolgáltatók szempontjai alapján ad szabályozási pillanatfelvételt az összekapcsolódó értékláncok változásairól, az átalakulással járó feszültségekről, szabályozási kihívásokról. A szerzők emellett érvelnek, hogy a médiapiac átalakulása, a nyílt internet útján végfelhasználókhöz eljuttatott, úgynevezett OTT (*over-the-top*) szolgáltatások térnyerése, a globális platformok megjelenése az internetszolgáltatás alap-infrastruktúrájának működtetésével és fejlesztésével kapcsolatosan olyan aktuális kérdéseket vet fel, amelyek a közpolitika hagyományos határainak és a bevett szabályozási eszközök rendszerének újragondolását tehetik szükségessé.

A szerkesztők